

Publication of Association Esprit, Société et Rencontre
Strasbourg/France

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

Volume 5 Issue 8, p. 1111-1133, December 2012

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN OKUL
BAŞARILARINI OLUMSUZ ETKİYEN NEDENLERİN
BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
(BİNGÖL ÖRNEĞİ)**

*A RESEARCH AIMED AT DEFINING THE REASONS THAT
EFFECT THE SCHOOL SUCCESS OF THE PRIMARY SCHOOL
STUDENTS NEGATIVELY (BİNGÖL SAMPLE)*

Yard. Doç. Dr. Kasım TATLILIOĞLU

Bingöl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

Mahsum AVCI

Uzman Psikolojik Danışman, MEB, Bingöl İl RAM Müdürlüğü

Abstract

School failure is defined as the difference between a student's real ability and his or her success at school. While there are lots of reasons of school failure, the two basic reasons are the ones which arise from the individual and his family. Some examples arising from the individual are that a student is not sufficient in cognitive, physical and emotional maturity, his body image is low, his self-respect and academic success is low and he can't perform the growth duties. Like the fact that the anxiety is very high or very low, lack of motivation also may cause failure. The characteristics of adolescence period that starts at the end of primary school is also an important factor at success. In this period as a result of fast growth and change the adolescent's attention gets weaker and often his wish to stay alone increases, the field of his thought about focusing on definite points gets narrower, he goes into a daydream world and all of the things effect his studying and success negatively. Other reasons arise from the parents; the fact that there isn't a good communication between a father and a mother, an uneasy and worrying atmosphere at home, parents are impatient because of the stress in their lives, they can't tolerate the child's faults, oppressive manner, they force the child to do something at most, they focus on the child's insufficient abilities instead of focusing his good behaviours brings about the lack of confidence and anxiety in the child and this leads to the failure. This attitude leads to many problems. Parents and teachers have to be very careful in this period. Parents and teachers should know about developmental psychology.

This research was performed, in the center of Bingöl, 2011-2012 Education-Year Junior High School students. In the research the method of survey was used. In the research a "Failure Reasons survey" consisting of 22 entries was carried out 1115 boy and 479 girl totally 1594 on students studying at different schools 6th, 7th, and 8th grades. Having been determined the failure reasons of the students, and having been fixed the reasons that effect the success of the school negatively, according to the girl and boy students it was listed from the highest to the lowest. When we look at the result of the Failure Reasons Survey, the first highest 5 entries are as follows, 1. "Because I forget what I learn % 64,7"; 2. "Because I don't have talent at some subjects % 61,7"; 3. "Because I can't succeed even I study % 55"; 4. "Because I am very excited during the exams % 54,6" 5. "Because I am shy to ask questions to my teachers about the subjects I don't understand % 47,6".

Key words: Primary school period; sensitive period; school failure; interest and ability; learnt desperation; individual difference; motivation.

Type of study: Research survey.

Öz

Okul başarısızlığı; öğrencinin gerçek yeteneği ile okuldaki başarısı arasında görülen farklılık olarak tanımlanmaktadır. Okul başarısızlığının birçok sebebi olmakla beraber iki temel nedeni, bireyin kendisinden kaynaklanan ve ailesinden kaynaklanan nedenlerdir. Bireyden kaynaklanan nedenlere öğrencinin bilişsel, fiziksel ve duygusal olgunluk açısından yetersiz olması, beden imajının düşük olması, öğrencinin özsaygısının ve akademik başarısının düşük olması, gelişim görevlerini gerçekleştirememesi örnek verilebilir. Kaygının çok yüksek yada çok düşük olması gibi motivasyon eksikliği de başarısızlığa neden olabilmektedir. İlköğretim son dönemlerinde başlayan ergenlik döneminin özellikleri de başarıda önemli bir etkidir. Bu dönemde hızlı gelişim ve değişim sonucu ergenin dikkati

zayıflamakta ve dağılmakta, daha çok kendi başına kalma isteği artmakta, belli noktalara yoğunlaşması ile ilgili düşünce alanı daralmakta, hayal dünyası içine girmekte ve bütün bunlar çalışmasını ve başarısını olumsuz etkilemektedir. Diğer neden olarak anne babadan kaynaklanan nedenlere; anne baba arasında sağlıklı bir iletişimin olmaması, huzursuz ve kaygı verici bir ev ortamı, anne babanın, kendi hayatlarındaki sıkıntılarında dolayı eleştirel ve sabırsız olması, çocuğun hatalarını tolere edememeleri, baskıcı tutum, çocuğu aşırı zorlamaları, çocuğun iyi yanlarından ziyade yetersiz yanlarına yoğunlaşmaları, çocukta kendine güvensizliğe ve kaygıya yol açmakta bu da başarısızlığa neden olmaktadır. Bu tutum, birçok soruna neden olmaktadır. Ebeveynler ve öğretmenler bu dönemde çok dikkatli olmak zorundadırlar. Ebeveynler ve öğretmenler gelişim psikolojisini iyi bilmelidirler

Bu araştırma, Bingöl il merkezinde, 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında ilköğretim II. kademe öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırmada Survey (tarama) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma farklı okullarda öğrenimlerine devam eden ilköğretim 6. 7.ve 8. sınıfta öğrenim görmekte olan, 1115 erkek ve 479 kız olmak üzere toplam 1594 öğrenci üzerinde yapılmış ve araştırmada 22 maddelik "Başarısızlık Nedenleri Anketi" uygulanmıştır. Öğrencilerin başarısızlık nedenleri belirlenerek, okul başarılarını olumsuz etkileyen nedenler tespit edilip, kız ve erkek öğrencilere göre en yüksekte en düşüğe göre sıralanmıştır. Başarısızlık Nedenleri Anketi sonucuna genel olarak baktığımızda, en yüksek ilk 5 madde; 1."Öğrendiklerimi kısa sürede unuttuğumdan % 64.7"; 2."Bazı derslere karşı yeteneğimin olmamasından %61.7"; 3."Çalıştığım halde başaramadığımdan %55", 4."Sınavlarda çok heyecanlığımdan %54.6"; ve 5."Anlayamadığım konularda öğretmenlerime soru sormaktan çekindiğimden %47.6" şeklinde sıralanmaktadır.

Anahtar sözcükler: İlköğretim dönemi; kritik dönem; okul başarısızlığı; ilgi ve yetenek; öğrenilmiş çaresizlik; bireysel farklılık; motivasyon.

Çalışmanın Türü: Survey (tarama) araştırma

1. GİRİŞ

"Bu hızlı değişim çağında dünyaya egemen olacaklar 'öğrenenler' olacaktır, 'bilenler' ise çöktan artık var olmayan bir dünyanın parçasıdır". (Eric Hoffer)

"Başarı size gelmez, siz ona gideceksiniz". (Sang H. Kim)

Okul başarısızlığı, öğrencinin gerçek yeteneği ile okuldaki başarısı arasında görülen farklılık olarak tanımlanmaktadır. Çocuğun yaşamındaki ilk toplumsal kurum olarak okul döneminde çocuk yepyeni bir yaşama başlamaktadır. Bu dönemde, aile ve öğretmen tutumları çocuğun okul döneminde başarılı olması ve başarı duygusunu kazanması açısından oldukça önemli işlevlere sahiptir. Okul başarısızlığına bireysel faktörlerin yanında geleneksel anlayışa sahip öğretmen ve anne babanın yanlış ve bilinçsiz yaklaşımları neden olmakta ve beraberinde birçok soruna yol açabilmektedir. Bireyin akademik öz- saygısını, öz-güvenini, kendine olan inancını ve başarı duygusunu zedelemektedir. Sonuçta, yaşamın başlangıcında çocuklarda,

“öğrenilmişlik çaresizlik” duygusu yerleşmektedir. Başarısızlığın mümkün olduğunca erken fark edilmesi önemlidir. Okul yıllarının ilk dönemlerinde fark edilen başarısızlık, ilköğretim süresince düzeltilmezse, çocuğun tüm okul yaşamını etkileyeceği akıldan çıkarılmamalıdır

İlköğretim sadece ortaöğretime öğrenci hazırlayan bir öğrenim basamağı değildir. Aynı zamanda bireyi yaşama hazırlar. Öyleyse, ilköğretim bir yurttaşın tek başına yaşamını sürdürebilmesi, mutlu olabilmesi, hatta toplumsal kalkınmaya katkıda bulunabilmesi için bilmesi gerekenlerin öğrenildiği/öğretildiği bir öğrenim basamağıdır (Çınar, 2008). Çocuğun zihinsel gelişimini inceleyen Piaget, yaptığı çalışmalarda, özellikle çocuk gelişiminde fiziksel olgunlaşma kadar çevrenin, deneyimlerinin, toplumsal aktarımların da etkili olduğunu ifade etmiştir (MEGEP, 2008:13).

Aile çocuğun eğitiminde ilk ve en etkili bir kurumdur. Yörükoğlu (1985)’e göre, ana ve babadan ilgi ve sevgi görmeyen çocuklarda güvensizlik, öz saygısını yitirme ve terk edilmişlik duyguları gelişmektedir. Sosyal (model alarak) öğrenme kuramcılarına göre, anne-babaların çocuklarına kötü davranmalarının temel nedeni, kendilerinin de çocukken kötü davranışa maruz kalmalarıdır. Çünkü bildikleri tek davranış modeli kötü davranma modelidir (Cüceoğlu, 1992). Toplum olarak kalkınmak için; sağlıklı düşünen, soran, sorgulayan, araştıran, sorumluluk sahibi gibi bir çok olumlu özelliklere sahip bireylerin yetişmesinin temeli ailede atılır (Şimşek, 2003).

Ailenin, çocuğun sosyal uyum ve kişilik gelişiminde olduğu kadar, okul başarısı üzerinde de çok büyük rolü olduğu artık yadsınamaz bir gerçektir. Ailenin eğitsel ortamı, öğrencinin okulda öğrendiklerini pekiştirebilir ya da köreltebilir (Başaran, 1996). Çocuğun okula gitmek istememesi, okul ile ilgili değişik bahaneler söylemesi, bedensel yakınmalar ile aileye yakınması, ders çalışmak istememesi, son zamanlarda okul arkadaşlarından uzaklaşması, sabah okula gitmek için kalkmakta zorlanması, okula gitmemek için bahaneler sunması okul ile ilgili bazı sorunların belirtileridir (Debgici & Ekmekçi, 2012).

2. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim döneminde, öğrencilerin okul başarısızlığına neden olan faktörleri belirlemek ve buna ilişkin öneriler sunmaktır. Başarısızlıkta sorunların erken tespit edilmesi, yıl boyunca sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik rehberlik faaliyetlerinin planlanmasını ve buna yönelik çalışmaların yapılmasını kolaylaştıracaktır. Ayrıca, bu anketle öğrencinin başarısızlığının aile, okul ortamı, öğretmen, arkadaş ilişkileri, kişisel vb. sorunların hangilerinden kaynaklandığının tespit edilmesi, uzmanların daha rahat çalışmalarını sağlayacaktır. Diğer taraftan, yapılan bu araştırma, sınıfın ve okulun başarısızlık nedenleri hakkında da genel bilgiler verir. Sonuçta daha etkili, bireysel ve grupla psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yapılması açısından önem arz etmektedir. Okul sorunlarının zamanında tespiti ve tedavisi çocuğun işlevsellik kaybını ve öğrenme performansındaki zararı en aza indirir. Belli bir zekâ seviyesine rağmen ders başarısındaki ilerleyen düşme okul sorunlarının en temel göstergesidir. Bu duruma erken müdahale edilip, uygun çözümler bulunmazsa, ileride ciddi sorunlara yol açabilmektedir.

Alt Amaçlar:

- 1- Öğrenci başarısını etkileyen faktörler nelerdir?
- 2- Öğrenci başarısını etkileyen faktörlerin genelden özele sıralanması nasıldır?
- 3-Öğrencilerin başarıları sınıf düzeylerine göre değişmekte midir?
- 4-Öğrencilerin başarıları cinsiyete göre değişmekte midir?

Sınırlılıklar:

Bu araştırma;

1- 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılı, Bingöl ilinde öğrenimlerine devam eden ilköğretim öğrencileri ile sınırlıdır.

2- 6.7. ve 8. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

3-“Başarısızlık Nedenleri Anketi” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile sınırlıdır.

4- Öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

3. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

3.1. Okul Başarısı ve Başarısızlığı

Başarı kavramının anlamı oldukça geniştir ve içeriği kişiden kişiye değişebilir. Ancak genel olarak ifade etmek gerekirse, başarı; Dam (1998)’a göre, “insanın kendisiyle barışık, çevresiyle uyumlu bir şekilde belirlediği hedeflere ulaşabilmesi, Bhala, (2012)’ya göre başarı, “hayatta istediği sonuçları elde edebilmesi, bir görevin tamamlanması ya da bir amaca ulaşılması anlamına gelmektedir. Başarıyı bazı kişisel gelişimciler ise “bir işte ya da bir durum karşısında kendini en iyi şekilde göstermek ve olumsuz durumların üstesinden gelebilmek olarak tanımlamışlardır (<http://www.degisimyolu.com>. Basarı nedir?, Erişim Tarihi: 02.09.2012).

Okul başarısını, öğrencinin kendi beklentilerine, okulun ve derslerin özel hedeflerine ulaşılma düzeyi olarak ifade etmek mümkündür. Başarısızlık kavramı ise öğrencinin kapasitesi ile okul performansı arasındaki zıtlık olarak ifade edilmektedir. (Yavuzer, 2001). Glasser (1999)’a göre, öğrenim hayatının herhangi bir aşamasında -ilköğretim, ortaöğretim, üniversite-başarısız olduğunda yaşamdaki başarı şansı oldukça azalmaktadır. Okul başarısı ile hayat başarısı birbirinden bağımsız kavramlar değildir. Kasatura (1991)’nın okul döneminde başarılı olan öğrencilerin, ilerde hayatta başarılı olup olmadıklarını araştırmıştır. Okul başarılarını incelediği öğrenci grubunun bir kısmının 20 yıl sonraki hayat başarılarını, aile hayatı başarısı, sosyal hayat başarısı ve iş hayatı başarısı değişkenlerine göre karşılaştırmıştır. Buna göre 20 yıl önce okulda başarılı olan öğrencilerin, hayat başarılarının da daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Dam (2008)’a göre, öğrencinin önceki eğitim basamaklarındaki başarısızlığı sonraki eğitim basamaklarını etkilemektedir.

3.2. Öğrencinin Okul Başarısını Etkileyen Faktörler

Başarısızlıkta bireysel farklılıklar büyük önem taşır. Her öğrencinin belirli düşünüş, anlayış, ilgi ve yetenekleri vardır. Bunlar farklı farklıdır. Öğrencinin kalıtım yoluyla doğuştan getirdiği potansiyel değer olan zeka, öğrenciden öğrenciye değişir. Başarıya zekadanbaşka, öğrencinin derslere ilgileri, yetenekleri, okul programları, öğretmenler derste başarı göstermek için izlenen metotlar, aile ve çevrenin etkisi vardır (Bilge, 2001). Bu faktörler:

3.2.1. Bireysel Özellikler ve Psikolojik sorunlar

Öğrencinin zekâ düzeyi, kişilik özellikleri, ilgileri, beklentileri, duygusal durumu, motivasyonu (güdülenmesi), bedensel engeller, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu gibi kişisel özellikleri okulda başarı veya başarısızlığın en önemli nedenleri arasında yer almaktadır. Ben başarılı olamam düşüncesi, ergenlik çağının oluşturduğu olumsuzluklar,

ailevi problemler, çekingenlik vs öğrenci başarısını olumsuz etkileyen faktörlerdir (Balta, 2007).

3.2.2. Okul ve Sınıf Ortamı

Öğrenciler günlük yaşamlarının yaklaşık yarısını okulda geçirmektedirler. Bu nedenle öğrencilerin davranışları ve başarıları üzerinde sınıfın, kulun ve öğretmenlerin önemli etkileri vardır.

. **Sınıf ortamı (sınıf iklimi):** Çağdaş sınıf, mükemmel bir öğrenmenin gelişmesine eğilim gösteren çarpıcı, rahat bir iklimle sahip olabilmelidir. Okul ve sınıf ortamı sadece fiziki bir ortam olarak düşünülmemelidir. Sınıf ortamı, sınıfı oluşturan fiziksel düzenlemeler, psikolojik durumlar ve öğrencilerin duyuş ve değerlendirmelerini etkileyen sosyal ve kültürel öğelerinin etkileşiminin bir ürünüdür (Özden, 2004).

. **Eğitim yöneticisi:** Eğitim yöneticisi, okulun varlık nedeninin “öğrencilerin yetişmesini sağlamak” olduğu bilincinde olmak zorundadır (Özden, 2005). Okul yöneticisi varlığını, okulun varlığına borçludur. Bu düşünce ile hareket etmek zorundadır (Webster, 1994). Mademki, okulun varlık işlevi de “öğrenci yetişmesini sağlamak” olmalıdır; o halde, eğitim yöneticisi bu amacı gerçekleştiremediğinde de kendi varlığını ya da varlık alanını içten eleştirel bir bakış açısı ile sorgulamalıdır. Özden’e (2005) göre, bu bağlamda, öğrenci başarısı sağlanamadığında, okul yöneticisinin “mevzuat bekçiliği” yapmasının da hiçbir anlamı yoktur (Akt: Baş, 2011). Okul müdürünün okul toplumunun yaşantıları, öğrencilerin öğrenme ve başarı düzeyleri, öğretmenlerin motivasyonu, iş doyumunu, okulla bütünleşmeleri, kısacası birtakım okul sonuçları üzerinde önemli etkileri vardır (Şişman, 2006).

. **Öğretmen Faktörü:** Okulun genel yapısı ve yönetimi dışında okuldaki öğretmenlerin derslerdeki tutumları, davranışları ve uyguladıkları yöntemler öğrenci davranışı ve başarısını etkileyen önemli faktörlerin başında gelmektedir. Ders içi etkinlikleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenleyen, düşük yetenekteki öğrenciler için katılımcı yöntemler uygulayan, sınıf içinde karşılaşılan problemlerin çözümünde demokratik yaklaşım benimseyen ve öğretim ortamını ders araç ve materyalleriyle zenginleştiren öğretmenler öğrencilerin daha olumlu davranışlar sergilemelerini ve akademik başarılarının yükselmesine katkıda bulunmaktadır. Okul başarısızlığı gösteren çocuklar, sorumluluk almaya yönlendirilmeli, teşvik edilmeli ve çabaları takdir edilmelidir.” (Yavuzer, 2001). Başarılı öğretmen, öğrencilerine güven aşılar ve zayıf öğrencileri ise cesaretlendirir. Okulda öğretmenin başarısızlığı, motivasyonunun düşüklüğü öğrenciyi doğrudan etkiler. Öğretmen, öğrencilerin nabzına göre şerbet vermelidir. Çünkü, herkes aynı kapasitede olmadığından, önlere sunulana da aynı hızda hazmedemeyebilir (Balta, 2007).

Öğretmen rolleri, sınıf içi roller ve sınıf dışı roller olarak sınıflandırılabilir. Woolfolk’a göre öğretmenin sınıf içi rolleri; “Öğretim uzmanlığı, güdüleyicilik, yöneticilik, liderlik, rehberlik, çevre mühendisliği, model olma”dır (Akt: İkrâm, 2008; Çalışkan, 2009).

3. 3. Aile Ortamı

Çocuğun davranışlarını ve okul başarısını etkileyen nedenler arasında en önemlisi aile faktörüdür. Anne-babanın eğitim durumu, sosyo-ekonomik durumu, aile içi ilişkiler, boşanma, aile üyelerinden birinin ölümü, anne-babanın çocuğa karşı tutumları, anne-babanın okula karşı tutumları ve çocuktan okul başarısı beklentileri, çocuğun ders çalışma ortamı gibi hususlar çocuğun okul başarısını etkilemektedir. Her ebeveyn çocuğunun başarılı olmasını ister ve elinden geleni yapar. Çocuklarının okul başarısına çok önem verirler ve çocukları okulda başarılı ise kendilerini başarılı olarak görürler (Cüceoğlu, 2006). Yavuzer’e göre yapılan araştırmalar göstermektedir ki, evdeki eğitimsel uyarı azlığı ve ailenin okul başarısına karşı

gösterdiği ilginin yetersizliği ile okul başarısı sorunları arasında doğrudan bir ilişki vardır (Yavuzer, 2010).

Kasatura (1991)'nın yaptığı araştırmada, başarılı öğrenciler başarılarını en başta kendi çalışmalarına borçlu olduklarını söylerken, yardımcı etkenler olarak da önemine göre aile, okul ve sosyal faktörleri belirtmişlerdir. Başarısız öğrencilerin büyük çoğunluğu ise, başarısızlık nedenleri olarak ilk sırada aileyi koymuşlardır. Bunun en büyük gerekçesi olarak da anne-babanın sinirli mizaçları nedeniyle evde huzurlu ortamın olmamasını göstermişlerdir. Başarısızlık nedenleri üzerine yapılan bir başka araştırmada da öğrencilerin %42 gibi büyük bir çoğunluğu başarısızlıklarını aileden kaynaklanan nedenlere bağlamışlardır (Yavuzer, 2001; Erden, 2001; Kasatura, 1991; Elmacıoğlu; 1998; Artuksi, 2009). Çocuğun kişilik gelişiminde olduğu kadar okul başarısında da aile en önemli etkenlerden birisidir. Sağlıklı bir aile ortamında yetişmeyen, ailesiyle sorunlu olan öğrencilerin okul başarıları, sağlıklı bir ailede yetişen öğrencilerin okul başarısından oldukça düşüktür (Dam, 2008).

Çocuğu mutlu bir yaşantıya erdirmek için, “çevrenin tüm olanaklarını mümkün olduğu kadar iyi, düzenli ve tutarlı bir biçimde düzenleyerek bu çevrede normal gelişmesini sağlamak ve yetersizliklerini, yeterliliğinin sınırlarını, başka bir deyişle kişiliğini tanıtarak yaşantısına buna göre yön vermesine yardımcı olmak” gerekir (Düzgün, 2006; Yörükoğlu, 1996).

4. YÖNTEM

Araştırmada, betimsel istatistik kullanılmıştır. Betimsel istatistik, bir değişkene ilişkin sayısal verilerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlar (Öztürk, 2005:5). Sonuçlar istatistiksel olarak analiz edilmiş ve sunumunda frekans tablolarından yararlanılmıştır. Alınan sonuçlar anlamlandırılarak yorumlanmıştır.

4.1. Katılımcı

Bu araştırmada, katılımcıların tespitinde “oransız küme örnekleme yöntemi” kullanılmıştır. Burada, yansızlık kuralına göre, yeterli sayıda ilkököl örnekleme alınır. Örnekleme alınan ilkökollardaki tüm öğrenciler üzerinde araştırma yapılır. Alınan sonuçlar, buradaki öğrencilere genellenir (Karasar, 1994). Araştırma, Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 43 ilköğretim okulunda öğrenimlerine devam eden ilköğretim 6. 7. ve 8. sınıfta öğrenim görmekte olan 1115 erkek ve 479 kız olmak üzere toplam 1594 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

4.2. İşlem

Katılımcılara, 22 maddelik “Başarısızlık Nedenleri Anketi” uygulanmıştır. Sonuçlar, Excel programında değerlendirilmiştir. Anket, öğrencilere Okul Rehberlik Uzmanının rehberliğinde, Rehberlik ders saatinde şube rehber öğretmenleri tarafından uygulanmıştır. Şube rehber öğretmenleri öğrencilere gerekli açıklamayı yaptıktan sonra anketleri öğrencilere dağıtmıştır. Öğrencilerden başarısızlıklarına neden olabilecek nedenleri her maddenin karşısına “X” işareti koymaları söylenmiştir. Uygulamalar öğrencilerden toplandıktan sonra, elde edilen sonuçlar, anket değerlendirme formatına sınıf listesine göre çetelenir. Her öğrencinin işaretlemiş olduğu soru maddeleri için öğrencinin adı-soyadı karşısına gelen soru maddelerinin karşısına gelen boşlukları “X” işareti ile işaretlenerek, aynı öğrencinin işaretlediği soru maddelerinin toplamı yine adı - soyadının karşısına gelen “Toplam” sütununa yazılmıştır. Her sorunun frekansları (tekrar sayıları) çıkarılır ve bu sonuçlar cevaplara göre

yüzdelerle dönüştürülür. Bütün öğrenciler için aynı işlem yapıldıktan sonra, her soru maddesinin toplamı çizelgenin altındaki "Toplam" bölümüne yazılır. Böylece sınıf genelinde hangi soruların daha önemli olduğu bulunur. Buradan, yüzdeleri, frekansları, tablo ve grafikleri çıkarılmıştır.

4.3. Veri Toplama Araçları

4.3.1. Başarısızlık Nedenleri Anketi: Bu anket Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim ve liselerde okul rehberlik servisleri tarafından 1. sönestri başında her yıl düzenli olarak uygulanmaktadır. Anket 22 maddeden oluşmaktadır. Yerine göre, bu maddeler daha da çoğaltılabilmektedir. Ancak, biz araştırmamızı 22 madde ile sınırladık.

4.3.2. Öğrenci Bilgi Formu: Öğrencilerin okul türü, sınıf düzeyi, cinsiyet, anne-baba mesleği vb özelliklerini yazdıkları önceden araştırmacı tarafından hazırlanmış olan kişisel formdur.

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma bulgularına ilişkin istatistiksel tablolar ve buna ilişkin yorumlar aşağıda verilmiştir:

Tablo 1: "Sınıfta öğrendiklerimi kısa sürede unuttuğumdan" maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
1. Sınıfta öğrendiklerimi kısa süre sonra unuttuğumdan.	6	334	152	216	108	64,7	71,1
	7	384	143	253	86	65,9	60,1
	8	397	184	252	111	63,5	60,3
	Okul Toplamı	1115	479	721	305	64,7	63,8

Yukarıda Tablo 1'de görüldüğü gibi, okul genelinde araştırmaya katılan öğrencilerden erkeklerin % 64.7'si; kız öğrencilerin ise % 63.8'si "başarısızlık nedeni olarak "Sınıfta öğrendiklerimi kısa sürede unuttuğumdan" maddesini işaretlemişlerdir. Bu sonuçlar dikkate alındığında, halen öğrenci merkezli bir eğitim uygulanmadığını, eğitimde uygulamalara yeterince yer verilmediğini ve yaparak yaşayarak öğrenme ilkelerine sınıf içerisinde yeterince yer verilmediğini söyleyebiliriz.

Tablo 2: "Bazı derslere karşı yeteneğim olmadığından" maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
2. Bazı derslere karşı yeteneğim olmadığından	6	334	152	214	102	64,1	67,1
	7	384	143	225	89	58,6	62,2
	8	397	184	248	119	62,5	64,7
	Okul Toplamı	1115	479	687	310	61,7	64,7

Yukarıda Tablo 2'de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 61.7'si; kız öğrencilerin ise % 64.7'si başarısızlık nedeni olarak "Bazı derslere karşı yeteneğim olmadığından" maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, yıllardır tartışılan Türk Milli Eğitim Sisteminin öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini dikkate almadığı sonucuna ulaşabiliriz. Eğitim sistemi, her öğrenciden

aynı konuyu öğrenmesini istemektedir ki, bu durum ilgi ve yeteneklerle örtüşmemektedir. Çağdaş eğitimde, bireysel farklılıklar önemli bir kavramdır. Bireysel farklılıklardan bir tanesi olan yetenek, bir kimsenin bir şeyi anlama ya da yapabilme niteliği, kabiliyet, istidat, dışardan gelen etkiyi alabilme gücüdür (<http://yetenek.com>, Erişim Tarihi: 21.11.2012). “Özel Yetenek” ler okul yaşamında alan, bölüm, ders, meslek seçimlerimde önemli olmaktadır.

Sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip çocuklar yetiştirmek, onların gelişim özelliklerini bilmeye bağlıdır. Çocukların özelliklerini bilmeden verilen eğitim hem güçtür hem de tamamen tesadüflere kaldığı için hata yapılmasına ve istemeyerek de olsa onların zarar görmesine yol açmaktadır (MEGEP, 2008:3). Burada, ebeveynlerin ve eğitimcilerin, gelişim psikolojisi ve gelişim dönemlerini çok iyi bilmeleri büyük önem arz etmektedir. Aksi durumlar, bireyin psikolojik dünyası üzerinde yıkıcı tesirleri ortaya çıkaracaktır.

Tablo 3: “Çalıştığım halde başaramadığımdan” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
3. Çalıştığım halde başaramadığımdan	6	334	152	181	96	54,2	63,2
	7	384	143	216	86	56,3	60,1
	8	397	184	217	129	54,7	70,1
	Okul Toplamı	1115	479	614	311	55,0	64,5

Yukarıda Tablo 3’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 55’i; kız öğrencilerin ise % 64.5’si başarısızlık nedeni olarak, “Çalıştığım halde başaramadığımdan” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerin çalışma yöntem ve teknikleri ve planlı çalışma konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşabiliriz. Öğrenciler, bu konuda uzman yardımı alarak, ders çalışma tekniklerini öğrenmeli ve önceden hazırlanmış bir plan dâhilinde psiko-fizik enerjiyi yoğunlaşarak yürütülen bir çalışmadır.

Tablo 4: “Sınavlarda çok heyecanlığımdan” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
4. Sınavlarda çok heyecanlığımdan	6	334	152	199	112	59,6	73,7
	7	384	143	212	92	55,2	64,3
	8	397	184	195	119	49,1	64,7
	Okul Toplamı	1115	479	606	323	54,6	67,6

Yukarıda Tablo 4’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin %54.6’sı; kız öğrencilerin ise % 67.6’sı başarısızlık nedeni olarak, “Sınavlarda çok heyecanlığımdan” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin heyecanla başa çıkma ve heyecanı yenme konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşabiliriz. Burada dikkat çeken bir diğer husus, kız öğrencilerin tüm anket maddeleri içerisinde 1. faktör olarak, bu maddenin

yüksek çıktığı dikkatimizi çekmektedir. Kız öğrencilerin bu durumunu, psikolojik nedenlerle ve biyolojik faktörlerle açıklayabiliriz. Kız öğrenciler daha duygusal olabilmektedirler.

Tablo 5: “Bazı derslerde yeterince alıştırmaya ve tekrar yapılmadığından” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
5. Bazı derslerde yeterince alıştırmaya ve tekrar yapılmadığından	6	334	152	162	75	48,5	49,3
	7	384	143	186	70	48,4	49,0
	8	397	184	183	87	46,1	47,3
	Okul Toplamı	1115	479	531	232	47,7	48,5

Yukarıda Tablo 5’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 47.7’si; kız öğrencilerin ise % 48.5’i başarısızlık nedeni olarak, “Bazı derslerde yeterince alıştırmaya ve tekrar yapılmadığından” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuç 1. madde ile ilintilidir. 1. maddede, öğrenciler, öğrendiklerini çabuk unuttuklarını söylemişlerdir. Burda da görülüyor ki, öğretmenlerin ders içerisinde yeterince alıştırmaya yapmadıkları anlaşılmaktadır. “Yaptığımızı öğreniriz” diyen John Dewey ve “ortam mesajdır” diyen Marshall McLuhan’dan çıkışla eğitimin pratiği, alanların kendi diliyle gerçekleştirilirken yaratıcılık bağlamında diğer disiplinlerle de ilişki kurulması sağlanmalıdır. Farklı disiplinlerden bir araya gelen bireyler sorgulayan, geniş açıdan düşünen insanlar olacaklardır. Bakmayı öğrenmek, ayrıntıda gezinmek algıyı, duyarları geliştirdiği kadar zihni yetileri de olumlu etkiler (Çellek, 2012). Bir söz vardır: “Sıradan öğretmen anlatır, iyi öğretmen gösterir, üstün öğretmen anlatır ve gösterir, büyük öğretmen esinlendirir, mükemmel öğretmen ise hep ilham kaynağı olur” diye... Öğretmenlerin çağdaş eğitimin bir gerekliliklerini bilerek, kendilerini yenilemeleri, alanı ile ilgili bilgileri takip etmeleri yeni yöntem ve teknikleri öğrenmeleri günümüzde önemli bir durum arz etmektedir.

Tablo 6: “Anlayamadığım konularda öğretmenlerime soru sormaktan çekindiğimden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
5. Anlayamadığım konularda öğretmenlerime soru sormaktan çekindiğimden	6	334	152	156	72	46,7	47,4
	7	384	143	190	72	49,5	50,3
	8	397	184	185	97	46,6	52,7
	Okul Toplamı	1115	479	531	241	47,6	50,1

Yukarıda Tablo 6’da görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 47.6’sı; kız öğrencilerin ise % 50.1’i başarısızlık nedeni olarak, “Anlayamadığım konularda öğretmenlerime soru sormaktan çekindiğimden” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerin sınıf içerisinde özgüvenlerinin ve cesaretlerinin yeterince gelişmediğini söyleyebiliriz. Hümanist (insancıl) psikolojinin temsilcilerinden olan Rogers (1902 -1987), insanı ve doğasını “olumlu, değerli, iyi ve sorunlarını çözmeye güçlü bir varlık” olarak, "kendini yönetme, yön verme,

denetleme kapasitesine sahip” ve “bireye seçme özgürlüğü sağlandığında iyiyi, doğruyu ve gelişmeye götüren davranışları seçebilen bir varlık” olarak görmektedir (Nelson-Jones, 1982).

Tablo 7: “Verimli ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
7. Verimli ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden	6	334	152	152	55	45,5	36,2
	7	384	143	184	52	47,9	36,4
	8	397	184	195	91	49,1	49,5
	Okul Toplamı	1115	479	531	198	47,5	40,7

Yukarıda Tablo 7’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 47.5’i; kız öğrencilerin ise % 40.7’si başarısızlık nedeni olarak, “Verimli ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, bu madde de 1. madde ile ilintilidir. Çünkü, neye nasıl çalışması ve öğrenmesi gerektiğini bilmeyen bir öğrencinin elbette öğrendikleri de kalıcı olmayacaktır. Öğrencilerin, verimli ders çalışma yöntem ve teknikleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 8: “Sınavlarda zor soru sorulduğundan” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
8. Sınavlarda zor soru sorulduğundan	6	334	152	155	68	46,4	44,7
	7	384	143	154	51	40,1	35,7
	8	397	184	171	72	43,1	39,1
	Okul Toplamı	1115	479	480	191	43,2	39,8

Yukarıda Tablo 8’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 43.2’si; kız öğrencilerin ise % 39.8’i başarısızlık nedeni olarak, “Sınavlarda zor soru sorulduğundan” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerde bilgi kalıcı olmadığından, öğrendiklerini çabuk unutmakta, sınavda bilgiyi hatırlayamadığından, sınav sorularını zor olarak algılamaktadır.

Tablo 9: “Ders programında zor derslerin üst üste gelmesinden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
9. Ders programında zor derslerin üst üste gelmesinden	6	334	152	139	48	41,6	31,6
	7	384	143	159	47	41,4	32,9
	8	397	184	165	69	41,6	37,5
	Okul Toplamı	1115	479	463	164	41,5	34,0

Yukarıda Tablo 9’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 43.2’si; kız öğrencilerin ise % 39.8’i başarısızlık nedeni olarak, “*Sınavlarda zor soru sorulduğundan*” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, problem okul idarecilerinin program hazırlamada yeterince bilgi sahibi olmadıklarını söyleyebiliriz. Arka arkaya sayısal derslerin konması elbette öğrencilerde can sıkıntısına ve dikkat dağınıklığına neden olacaktır. Bu konuda okul idarecileri, üniversitelerin programcılarından istifade edebilirler.

Tablo 10: “Başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
10. Başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden	6	334	152	105	41	31,4	27,0
	7	384	143	122	48	31,8	33,6
	8	397	184	146	70	36,8	38,0
	Okul Toplamı	1115	479	373	159	33,3	32,9

Yukarıda Tablo 10’da görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 33.3’ü; kız öğrencilerin ise % 32.9’u başarısızlık nedeni olarak, “*Başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden*” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerde daha ilköğretimden itibaren nasıl olsa anlamam, nasıl olsa yapamam, nasıl olsa başaramam gibi “*öğrenilmiş çaresizlik*” duygularının yerleştiğini söyleyebiliriz. Bu durumda eğitim sisteminin bir sorunu olarak karşımızda durmaktadır. Bu madde de, 2. madde ile ilintili bir özellik taşımaktadır. Öğrencinin ilgisini çekmeyen, hoşlanmadığı ve motive olamadığı bir derse çalışmak istememesi gayet doğaldır. Öğrenilmiş çaresizliği ortadan kaldırmanın bir yolu “başarı eğitimi (success trainig)dir. Bu görüşün temelinde, öğrenilmişlik çaresizlik davranışı gösteren bireye, herhangi bir görevde başarı geribildirimi (success feedback) verilmesinin öğrenilmiş çaresizliğin tipik bir özelliği olan başarısızlık beklentisini tersine çevirerek, başarıya dönüştüreceği düşüncesi yatmaktadır (Aydın, 1985). Öğrencilerin okul başarı varyanslarına baktığımızda bugün artık bunu sadece zihinsel faktörlere indirgeyerek açıklamak yetersiz kalmaktadır. Birçok faktörün okul başarısızlığında etkili olduğunu görmekteyiz. Eğitimcilerin kesinlikle olumsuz geribildirimler (yapamazsın, anlamazsın, kalın kafalı .. gibi) vermemesi gerekiyor.

Tablo 11: “Bana ait bir çalışma odamın olmayışından” maddesine İlişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
11. Bana ait bir çalışma odamın olmayışından	6	334	152	126	52	37,7	34,2
	7	384	143	128	44	33,3	30,8
	8	397	184	110	58	27,7	31,5
	Okul Toplamı	1115	479	364	154	32,9	32,2

Yukarıda Tablo 11’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 32.9’u; kız öğrencilerin ise % 32.2’u başarısızlık nedeni olarak, “*Bana ait bir çalışma odamın olmayışından*” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerin kendine özgü bir çalışma odasının olmaması, ailelerin çocukların rahat ders çalışabilecekleri ortamı hazırlamadıkları anlaşılmaktadır. Birçok evde tek bir oda, tüm aile bireylerinin ortak yaşam alanını oluşturmaktadır. Doğal olarak bu durumda, başarıyı olumsuz etkilemektedir.

Tablo 12: “Ailemin sürekli ders çalış demesinden bıktığımdan” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
12. Ailemin sürekli ders çalış demesinden bıktığımdan	6	334	152	96	39	28,7	25,7
	7	384	143	124	37	32,3	25,9
	8	397	184	133	53	33,5	28,8
	Okul Toplamı	1115	479	353	129	31,5	26,8

Yukarıda Tablo 12’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 31.5’i; kız öğrencilerin ise % 26.8’i başarısızlık nedeni olarak, “Ailemin sürekli ders çalış demesinden bıktığımdan” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, evde ebeveyn çocuk ilişkisinin sağlıklı kurulamadığını söyleyebiliriz. Velilerin çocuklarına sürekli ders çalış demesi öğrencilerde bıkkınlık oluşturmaktadır. Birçok ebeveyn kendileri TV izliyorlar veya sohbet ediyorlar, bu ortamda da çocuklarından sürekli ders çalışmalarını istiyorlar. Bu dikkat dağınık bir ortamda da başarının gelmesi mümkün değildir. Çocuk aile bireylerini kendine örnek alır. Kişiliğin oluşumu için gerekli olan özdeşleştirmeyi aile içindeki yakınlarıyla gerçekleştirir. Eğer çocuğun kendine örnek aldığı, kendisiyle özdeşleştiği yakınları anormal davranışlara sahip ise bu kötü davranış örnekleri çocuğa da geçer (Yavuzer, 1992).

Tablo 13: “Ön bilgilerimin yetersiz oluşundan” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
13. Ön bilgilerimin yetersiz oluşundan	6	334	152	112	45	33,5	29,6
	7	384	143	110	41	28,6	28,7
	8	397	184	110	52	27,7	28,3
	Okul Toplamı	1115	479	332	138	30,0	28,8

Yukarıda Tablo 13’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin %30’u; kız öğrencilerin ise %28.8’i başarısızlık nedeni olarak, “Ön bilgilerimin yetersiz oluşundan” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuçlar öğrencilerin ön bilgilerinin yetersiz olması, hazırbulunuşluluk düzeylerinin eksik olduğunu ortaya koymaktadır. Temel ve ön bilgiler alınmadın, bir sonraki bilgilerin öğrenilmesi pedagojik olarak güç olmaktadır. Öğretmenlerin, konuya geçmeden önce, öğrencilerin ön bilgileri kontrol etmeleri yararlı olacak ve öğrencilerin dikkatini derse ve konuya verecektir.

Tablo 14: “Kimseye açamadığım sorunlarım yüzünden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
15. Kimseye açamadığım sorunlarım yüzünden	6	334	152	100	45	29,9	29,6
	7	384	143	97	41	25,3	28,7
	8	397	184	100	83	25,2	45,1
	Okul Toplamı	1115	479	297	169	26,8	34,5

Yukarıda Tablo 14’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin %26.8’i; kız öğrencilerin ise % 24.5’ü başarısızlık nedeni olarak, “Kimseye açamadığım sorunlarım yüzünden” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrenciler sorunlarını paylaşabilecekleri ve anlatabilecekleri birilerini bulamamaktan yakınmaktadır. Okul rehberlik servislerine burada çok iş düşmektedir. Kız öğrencilerde bu durum, erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Bu durumu, geleneksel yörelerde, kız çocuğu üzerindeki baskının halen sürmesi ile açıklayabiliriz.

Tablo 15: “Öğretmenlerimden gerekli ilgiyi göremediğimden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
15. Öğretmenlerimden gerekli ilgiyi göremediğimden	6	334	152	87	29	26,0	19,1
	7	384	143	77	34	20,1	23,8
	8	397	184	104	56	26,2	30,4
	Okul Toplamı	1115	479	268	119	24,1	24,4

Yukarıda Tablo 15’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 24.1’i; kız öğrencilerin ise % 24.4’ü başarısızlık nedeni olarak, “Öğretmenlerimden gerekli ilgiyi göremediğimden” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrenci-öğretmen ilişkisinin istenilen düzeyde gelişmediğini söyleyebiliriz. Halbuki, hümanist psikoloji anlayışında göre bir öğretmende bulunması gereken 3 önemli nitelik, ”koşulsuz kabul, empati (duygudaşlık) ve saygıdır (doğallık,içtenlik)”dır. Öğretmen, öğrencisi ile yakından ilgilenmeli, ona güven ve cesaret vermeli, hatalarına karşı hoş görülü olmalı, ona rehberlik yapmalıdır. Bu durum aynı zamanda duygusal istismar olarak ifade edilmektedir. Duygusal istismar (Psikolojik/sözlü istismar/zihinsel yaralama), Ebeveynlerin veya diğer bireylerin, ciddi davranışsal, bilişsel ve duygusal sorunlara yol açan veya açabilecek olan eylemlerini veya ihmallerini içerir (Van Harmelen ve diğerleri, 2010; Wekerle ve diğerleri, 2009; akt: Santrock, 2011).

Tablo 16: “Sınıfımızın kalabalık olması” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
16. Sınıfımızın kalabalık olması	6	334	152	99	44	29,6	28,9
	7	384	143	90	33	23,4	23,1
	8	397	184	75	28	18,9	15,2
	Okul Toplamı	1115	479	264	105	24,0	22,4

Yukarıda Tablo 16’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 24.0’ü; kız öğrencilerin ise % 22.4’ü başarısızlık nedeni olarak, “Sınıfımızın kalabalık olması” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, okullarımızın temel sorunlarından birisi olan sınıflardaki öğrenci sayısının kalabalık olması başarıyı olumsuz etkilemektedir. İdealler sınıflar 24 kişilik sınıflardır.

Tablo 17: “Öğretmenlerin dersi monoton (sıkıcı) anlatmalarından” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
17. Öğretmenlerin dersleri monoton (sıkıcı) anlatmalarından	6	334	152	67	13	20,1	8,6
	7	384	143	57	7	14,8	4,9
	8	397	184	59	39	14,9	21,2
	Okul Toplamı	1115	479	183	59	16,6	11,5

Yukarıda Tablo 17’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 16.6.sı’; kız öğrencilerin ise % 11.5’i başarısızlık nedeni olarak, “Öğretmenlerin dersleri monoton (sıkıcı) anlatmalarından” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, bazı öğretmenlerin ders anlatma yöntem ve teknikleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını, klasik ders anlatma yöntemi ile ders işlediklerini söyleyebiliriz. Aynı şekilde bu madde de, yukarıdaki birçok madde ile ilintili bir durum arz etmektedir. Öğretim programlarında, bireylerin özelliklerine ve dersin ve öğretilen konunun niteliklerine göre yöntem kullanılması gerekir. Ayrıca, bireysel ve grupla öğretim tekniklerinin ve yapılandırmacı anlayışa göre derslerin işlenmesi yararlı olacaktır.

Tablo 18: “Okul dışında başka bir işte çalıştığmdan” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
18. Okul dışında başka bir işte çalıştığmdan	6	334	152	57	15	17,1	9,9
	7	384	143	61	13	15,9	9,1
	8	397	184	63	11	15,9	6,0
	Okul Toplamı	1115	479	181	39	16,3	8,3

Yukarıda Tablo 18’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 16.3’ü; kız öğrencilerin ise % 8.3’ü başarısızlık nedeni olarak, “Okul dışında başka bir işte çalıştığmdan” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, erkek öğrencilerin oranının, kız öğrencilerin iki katı olduğu görülmektedir. Bu dönemde aileler çocuklarına eve para getirsün düşüncesi ile okul dışında bazı işler yaptırılmaktadırlar.

Tablo 19: “Sağlığımın bozuk olmasından” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
19. Sağlığımın bozuk olmasından	6	334	152	64	31	19,2	20,4
	7	384	143	56	22	14,6	15,4
	8	397	184	42	20	10,6	10,9
	Okul Toplamı	1115	479	162	73	14,8	15,5

Yukarıda Tablo 19’da görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 14.8’i; kız öğrencilerin ise % 15.5’i başarısızlık nedeni olarak, “Sağlığımın bozuk olmasından” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuçlar dikkate alındığında, öğrencilerin sağlık sorunlarının okul başarılarını olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz. Kız öğrencilerde ise bu durum erkek öğrencilere göre biraz daha fazladır. Ergenlik döneminde kız öğrenciler, sağlık sorunlarına ve fiziksel görünümüne daha fazla duyarlılık göstermektedirler.

Tablo 20: “Bu okulu sevmediğimden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
20. Bu okulu sevmediğimden	6	334	152	44	21	13,2	13,8
	7	384	143	53	13	13,8	9,1
	8	397	184	64	16	16,1	8,7
	Okul Toplamı	1115	479	161	50	14,4	10,5

Yukarıda Tablo 20’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 14.4’ü; kız öğrencilerin ise % 10.5’i başarısızlık nedeni olarak, “Bu okulu sevmediğimden” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, okulların öğrenciler için yeterince cazibe merkezi olmadığını söyleyebiliriz. Bunun için, okullar sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri ile öğrenciler için cazibeli hale getirilmeli ve albenileri artırılmalıdır. E. Fromm’a göre yaşam sevgisinin içinde yaratıcılık vardır. Bu yüzden okullar yaşam merkezi haline getirilmelidir. Ülkemizde yapılan bazı araştırmalarda öğrencilerin motivasyon düzeylerinin (Özgüven, 1970), kaygı düzeylerinin (Baş, 1984), benlik tasarımlarının (Can, 1986; Doğusal, 1987), denetim odaklarının içten ya da dıştan olmasının (Korkut, 1986), bireyin kendisini yalnız hissetme düzeyinin (Demir, 1990) okul akademik başarılarını etkilediği görülmüştür (Akt: Özgüven, 1991). Öğretmen, her öğrencinin benzersiz olduğunu, bireyselliği ve özel ihtiyaçları bulunabileceği gerçeğini kabul etmelidir ve her öğrenciye potansiyelini gerçekleştirme için yol gösterici ve teşvik edici olmalıdır (Çalışkan, 2009). Bu durumun değişik nedenleri olabilir. Okulu sevmemek, dersleri sevmemek, öğretmeni sevmemek sıra arkadaşını sevmemek ... gibi.

Tablo 21: “Ailedeki huzursuzluk yüzünden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
21. Ailedeki huzursuzluk yüzünden	6	334	152	51	26	15,3	17,1
	7	384	143	35	12	9,1	8,4
	8	397	184	47	20	11,8	10,9
	Okul Toplamı	1115	479	133	58	12,1	12,1

Yukarıda Tablo 21’de görüldüğü gibi, hem erkek öğrencilerin hem de kız öğrencilerin eşit oranda % 12.1’i başarısızlık nedeni olarak, “Ailedeki huzursuzluk yüzünden” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, halen ailelerde karı-koca geçimsizliklerinin var olduğunu ve evdeki tartışmaların ve problemlerin çocuklara yansıtıldığını söyleyebiliriz. Ebeveynler, çocuklarının yanında tartışmamaya, özen göstermelidirler. Demokratik Anababa, çocuklarını seven ve benimseyen çağdaş ailedir. Ana baba arasında saygı ve sevgi vardır. Sorunlar anlaşarak, konuşarak çözümlenir. Evde ılımlı, sıcak bir hava vardır. Çocuklarına da söz hakkı tanınmıştır. Cezalar ılımlı ve eğiticiidir. Amaç çocuğa sorumluluk duygusu kazandırmaktır. Çocuklarının kişiliğine saygı gösterirler. Yaşından olgun davranmasını beklemezler. Çocuğun tüm realiteleri göz önünde tutularak davranılmaktadır (Köknel, 1981). Yavuzer (1992)’e göre, aile içindeki ilişkilerin temelini anne ve babanın birbirine karşı göstermiş oldukları tutumlar oluşturur. Ana baba arasındaki iletişim şekli çocuklara da yansır. Eğer aile içinde gergin ve çatışmalı bir ilişki varsa bu çocuklar için güvensiz ve tedirgin bir ortam yaratır.

Tablo 22: “Ailemden ayrı oluşum yüzünden” maddesine ilişkin bulgular ve yorumlar

Problem Maddeleri	Sınıflar	Genel Sayı		Evet Sayısı		Evet %	
		E	K	E	K	E	K
22. Ailemden ayrı oluşum yüzünden	6	334	152	46	22	13,8	14,5
	7	384	143	36	12	9,4	8,4
	8	397	184	30	10	7,6	5,4
	Okul Toplamı	1115	479	112	44	10,2	9,4

Yukarıda Tablo 22’de görüldüğü gibi, erkek öğrencilerin % 10.2’si; kız öğrencilerin ise % 9.4’ü başarısızlık nedeni olarak, “Ailemden ayrı oluşum yüzünden” maddesini tercih etmişlerdir. Bu sonuca göre, boşanma faktörünün okul başarısını olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz. Karı-koca, ayrılışlar bile, çocuklarını asla birbirilerine karşı koz ve intikam aracı olarak kullanmamalı ve çocukların hem annenin hem de babanın sevgi ve şefkatine ihtiyacı oldukları bilinci ile hareket etmeleri çocukların geleceği açısından oldukça sağlıklı olacaktır. Çocuğun çeşitli sebeplerle anne babasından mahrumiyeti (boşanma, ölüm vs) sonucunda çocuklarda bedensel ve ruhsal bozukluklar, çevreye uyumda, öğrenmede ve kurallara riayet etmede zorluk çektikleri görülmektedir (Rousseau, 1961). Araştırma sonuçlarına göre, ana babası boşanmış bir çocuğun, ileriki yıllarda içe kapanık olma ihtimali daha yüksektir (Morgan, 1989). Yapılan araştırmalar, anne-baba yoksunluğunun çocuğun eğitimini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Aydın, 2007).

Boşanmış ebeveynler şu noktalara dikkat etmelidirler:

- Anne babalar ayrıldıktan sonra uygarca ilişkilerini sürdürmeli
- Boşanmanın ne olduğu açık bir dille çocuğa anlatılmalı
- Anne baba eski eşinden öç almak düşüncesiyle çocuğu diğer ebeveyninden yoksun bırakmamalı
- Çocuğu sevme yarışına girerek, abartılmış bir şekilde eğitilmesine çalışılmamalıdır (Şemin, 1992).

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Günümüzün modern eğitim anlayışı öğrencilerin yalnızca zihinsel (bilişsel) gelişimine yönelik olmayıp, onların bedensel, duygusal, sosyal ve kişilik gelişimini de hedeflenmelidir. İlköğretim döneminde öğrenciler ergenlik dönemine de girdikleri için çocukluk döneminde, anne baba ve arkadaşlarla zaman geçiren çocuk bu dönemde biyolojik değişimler, yeni yaşantılar ve gelişim ödevleri ile de karşı karşıyadırlar (Santrock, 2011). Bir insanın toplum yaşamında işlevlerini gereğince yerine getirebilmesi, başarılı ve mutlu bir yaşam sürdürebilmesi için ancak sağlıklı bir kişilik gelişimi ile olanaklıdır. Bu temelin en önemli yapı taşları ise “*sevgi, ilgi ve güven*”dir. Bunların var olduğu bir ortamda yetişen bir çocuğun başarılı ve yetişkin bir birey olarak toplumda yer alma olasılığı yüksektir (Düzgün, 2006). Başarılı öğrenme % 50 moral duruma (güdülenme) % 50 teknik yeterliliğe (öğrenmeyi öğrenmeye) bağlı olduğundan (Sekman, 2008) bu faktörler sınıf ve okul ortamında dikkate alınmalıdır. (Bhala, 2012)’ya göre, ideal başarı insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak durumunda ve insanların kendine olan saygısını arttırmalıdır. Öğrencinin ilgi ve yeteneklerine ve gelişim düzeylerine hitap etmeyen gereksiz bilgiler öğrencilerin öğrenmelerini isteyerek, öğrencilerin benlik saygıları zedelenmemeli ve erken yaşta öğrenilmiş çaresizlik duyguları oluşturulmamalıdır.

Diğer taraftan okul-aile işbirliğinin etkili bir biçimde sürdürülmesi çocuğun okul başarısı ve kişilik gelişimi açısından pozitif sonuçlar doğuracaktır. Çocukların ayrılık veya boşanmaya bağlı doğal tepkileri saldırganlık ve okul başarısızlığı olduğundan, çocukların bu duyguları ile başa çıkmak için ebeveynler düzenli olarak öğretmenlerle iletişim halinde olmalıdır (Debgici & Ekmekçi, 2012). Öğretmenler, sınıfta çoklu zeka kuramından yola çıkarak; çocuğun pek çok zeka türünden en az birisine sahip olduğu düşünülmeli ve çocuk tek bir zeka türünden değerlendirilmeye tutmamalıdır. Okullarda rehberlik hizmetlerine yer verilmeli, zaman zaman yapılan testlerle, öğretmen gözlemleriyle ve ailelerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencinin başarısız olmasına neden olan etkenler araştırılmalıdır. Bu sonuçlar ışığında öğrenciye destek olunmalı, olumsuzluklar uygun koşullarda ortadan kaldırılmalı yada öğrenciyi başarısızlığa sürüklemesine engel olunmalı, öğrencinin başarıyı tatması sağlanmalıdır. Başarısızlık nedenleri tespit edilen öğrencilere, gerek sınıf öğretmeni gerek rehber öğretmeni tarafından destek verilir. Kişisel problemi olan öğrenciler danışmaya alınır ve aileleriyle de görüşülerek problemlerin giderilmesine çalışılır (<http://www.netrehberlik.com>, Erişim Tarihi: 29.08.2012; <http://www.psikoweb.com/basarisizlik-nedenleri-anketi.html>).

DAM (2008)’ın 284 öğrenci yaptığı araştırmaya göre, ailevi bir sorunu olduğu belirlenen 140 öğrenci ile ailesiyle herhangi bir sorunu olmadığını, aksine ailesinin kendisine karşı iyi davrandığını ve bundan memnun olduğunu bildiren 144 öğrenci olmak üzere toplam 284 öğrenci üzerinde araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda ailenin çocuğun okul başarısını etkilediği; ailevi sorunları olan öğrencilerin okul başarılarının, ailevi bir sorunu

olmayan ve ailesinden destek gören öğrencilerin okul başarılarından daha düşük olduğu sonucunu elde etmiştir. Gümüş & Kurt & Ermurat & Örbay (2011), ana-baba tutumu ve okul başarısına etkisini, bu konuda yapılan araştırmak için, 150 öğrenci seçilmiş ve bu öğrencilere 49 sorulu bir anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarından öğrencilerin yüzde 80'inin ailenin eğitim üzerine etkisi olduğunu, geriye kalan yüzde 20'sinin ise ailelerin eğitim üzerine etkisiz olduklarını belirtmişlerdir. Yavuzer'in okulda başarısız olan 7-17 yaşları arasındaki çocuklar üzerine yaptığı araştırma ya göre, "başarısız çocukların % 66'sı, babalarının kendilerine yeterince zaman ayırmadıklarını, "% 46'sının psiko-sosyal olgunluklarının yetersiz olduğu, "% 44'ünün ana-baba ilişkilerinin kötü olduğu" sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlarda bizim araştırma bulgularımızla, paralellik göstermektedir (Yavuzer, 2011).

Sonuç olarak, çocuk eğitimi iki önemli esas üzerine oturtulabilir. Birincisi, "etkin dinleme" yoluyla, çocuğun açılmasını, duygularını dışa vurmasını sağlamak, onu belli söylem ve davranışa iten esas faktörleri anlamak ve çözüm yolunu çocuğun kendisine buldurmaya yardımcı olmaktır. İkincisi, onunla nasıl konuşacağımızı, düşüncelerimizi ve isteklerimizi nasıl iletceğimizi bilmek ve ona göre davranmaktır. Bu ise "sen-iletisi" yerine "ben-iletisi" ile gerçekleşir. Çünkü "sen-iletisi" çocuklarda suçluluk, güvensizlik, öfke ve saldırganlık duygusunun gelişmesine ve benlik duygusunun azalmasına neden olur. Çocukları ile sağlıklı iletişim kurmanın yollarını bilmelidirler (Gordon, 1996; Avcı, 2012).

7. ÖNERİLER

7.1. MEB'e öneriler:

- Ders içerikleri bireylerin zihinsel (bilişsel) gelişimlerine uygun hale getirilmelidir.
- Eğitim sistemi, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini dikkate almalıdır.
- Okulları bir cazibe merkezi haline getirilmelidir. Okul bahçelerine spor salonları vs yapılmalıdır.
- Öğretmen yetiştirme politikası gözden geçirilmelidir.

7.2. Öğrencilere öneriler:

- Verimli çalışma yöntem ve tekniklerini öğrenmelidirler.
- Günlük ve haftalık plan hazırlamalıdır. Günlük çalışmaları, konuları asla biriktirmemelidirler.
- Dersten sonra mutlaka bir tekrar yapmaktan, yapmalıdırlar.
- Heyecanlarını yenmek için sorumluluk almaktan, söz almaktan ve hata yapmaktan çekinmemelidirler.
- Okul rehberlik servisinden karşılaştıkları sorunlara ilişkin zamanında rehberlik yardımı almalıdırlar.

7.3. Ebeveynlere öneriler:

- Evde çocukların rahat edebilecekleri bir fiziksel ortamı (oda, masa, sandalye, kitaplık vb) mutlaka hazırlamalıdırlar.
- Boşanmış aileler kesinlikle çocuklarını intikam aracı olarak kullanmamalıdırlar.

- Çocukların, gelişim dönemleri ve gelişim özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve gerektiğinde uzman yardımı almalıdırlar.

7.4. İdarecilere öneriler:

-Okul ders planının hazırlanmasında, üniversitelerin programcılarından yararlanmalıdırlar.

- Okul rehberlik servisinin daha etkin çalışması için, rehberlik servisleri ile okulun ihtiyaçları doğrultusunda ortak projeler geliştirmelidirler.

- Öğrencilerin bir bütün olarak gelişimlerini sağlamalıdırlar.

7.5. Öğretmenlere öneriler:

-Ders işlemede, yapılandırmacı (yeniden kurmacı) yöntemi uygulamaya özen göstermelidirler.

-Derste, “yaparak yaşayarak öğrenme” ilkelerini uygulamalıdırlar.

-Öğrenci (birey) merkezli bir eğitim anlayışını hayat geçirmelidirler.

-Öğrencilerin öz-saygı, öz-güven ve cesaretlerini geliştirici çalışmalar yapmalıdır.

-Öğrencileri soru sormaya, sorumluluk almaya ve tartışmaya cesaretli hale getirmelidirler.

-Hümanist eğitim anlayışını sınıf içinde uygulamaya özen göstermelidirler.

-Öğrencilerin duygularını anlatmalarına uygun sınıf atmosferi oluşturmalıdırlar.

-Öğrencilerde, araştırmacı ve yaratıcı ruhu ve merak duygusunu geliştirmeye ve motivasyonlarını arttırmaya özen göstermelidirler.

-Örnekleme giren öğrencilerin beklentileri farklı olduğundan, gelişmekte olan bireyin tüm özellikleri dikkatle takip etmeli, çoklu zeka kuramının verilerinden yararlanmalıdırlar.

-Olumsuz cümle yapılarından kaçınılmalı, göz teması kurulmalı, uygun olduğunda kişiye dokunmalı, ismiyle hitap edilmeli, dinlerken başka şeylerle uğraşılmalıdır (Tatlıhoğlu, 1999).

-Başarısız öğrenciyi, sınıf içinde aşağılamak ve dışlamak onu hiçbir şekilde başarıya yöneltmez. Tam tersine “başarısızlık kaygısı”nın pekişmesini sağlar (Artuksı, 2012).

KAYNAKÇA

ARTUKSİ, Eda (15.10.2009). *Okul Başarısızlığı*, Erişim Tarihi: 30.08.2012, <http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/37-4/123-okul-basarisizligi.html>.

AYDIN, M. Zeki (2007). *Eğitimci Gözüyle Çocuğun Eğitiminde Ailenin Önemi*. Erişim Tarihi: 30.08.2012, <http://www.mehmetzekiaydin.com/diger-makaleler/35-dier-makaleler-yazlar>.

AYDIN, A.G. (1985). *Sosyal Başarı Eğitimi ile Sosyal Beceri Eğitiminin Çocuklarda Öğrenilmiş Çaresizlik Davranışının Ortadan Kaldırılmasına Etkisi*. Yayınlanış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- AVCI, Hamdi (10 Ağustos 2012). *Çocuk Eğitimi mi, Ana-baba Eğitimimi?* Erişim Tarihi: 10.08.2012, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocugunuzunegitimi.htm>.
- BALTA, Nuri (9 Ocak 2007). *Öğrenciler Niçin Başarısız Olur?* Erişim Tarihi: 29.08.2012. <http://www.fizikogretmeni.com/ogrenciler-nicin-basarisiz-olur>.
- Başarılı olmak ve Başarmak İçin İzlenmesi Gereken 7 Adım.* Makale marketi.com. Erişim Tarihi: 29.08.2012. [http://www.kobitek.com/başarılı olmak başarmak için izlenmesi gereken 7 adım](http://www.kobitek.com/basarili-olmak-basarmak-icin-izlenmesi-gereken-7-adim).
- BAŞ, Gökhan (30.04.2011). *Eğitim Yöneticisinin Rolündeki Değişim ve Dönüşüm.* Erişim Tarihi:30.08.2012, [http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/66-30/579-egitim yöneticisinin rolünde değişim.html](http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/66-30/579-egitim-yöneticisinin-rolünde-değişim.html).
- Başarısızlık Nedenleri Anketi.* Erişim Tarihi: 29.08.2012, <http://www.netrehberlik.com/test>.
- BAŞARAN, İ. Ethem (1996). *Eğitim Psikolojisi.* Ankara: Yargıcı Matbabası.
- Başarı Nedir, Nasıl Kazanılır?* Erişim Tarihi:02.09.2012, [http://www.degisimyolu.com/basari-nedir ve nasıl kazanılır.html](http://www.degisimyolu.com/basari-nedir-ve-nasil-kazanilir.html).
- BHALA, Prem P. (2012). *7 Adımda Başarı.* İstanbul: Arunas Yayıncılık.
- BİGE, Yunus (2001). *Okulda ve Sınavlarda Başarının Yolu.* İstanbul: Güvender Yayınları Motivasyon Seti: 35-02.
- CÜCEOĞLU, Doğan (1992). *İnsan ve Davranışı.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- CÜCEOĞLU, Doğan (2006). *Başarıya Götüren Aile. Sınav Döneminde Ana Babalık.* (1. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ÇALIŞKAN, Engin (15.10.2009). *Öğretmenlik Etiği.* Erişim Tarihi:30.08.2012, <http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/39-6/137-ogretmenlik-etigi.html>.
- ÇELLEK, Tülay (26.04.2012). *Yaratıcılığın Eğitimdeki Yeri.* Eğitim Dergisi, sayı: 34. Erişim Tarihi:30.08.2012, [http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/74-34/685 yaratıcılığın-egitimdeki-yeri.html](http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/74-34/685-yaraticiligin-egitimdeki-yeri.html)
- ÇINAR, İkrım (20.10.2008). *İlköğretimin Önemi ve Öğretmen.* Eğitim Dergisi, Erişim tarihi:30.08.2012, [http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/54-20/349-ilkogretimionemi ogretmen.html](http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/54-20/349-ilkogretimionemi-ogretmen.html)
- DAM, Hasan (2008). *Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü.* Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7 (14), 75-99.
- DEBGİCİ, Alaaddin & EKMEKÇİ, Serkan (2012). *Boşanma ve Çocuk. Boşanmanın Okul Başarısına Etkileri.* Ankara: Hermes Ofset basım Tanıtım Ltd. Şti.
- DÜZGÜN, Şükran (2006). *Eğitim Sürecinde Ana Babaların Çocuklarına Olan Etkileri.* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (2), 225-238.
- ELMACIOĞLU, Tuncer (1998). *Başarıda Aile Faktörü.* İstanbul: Hayat Yayınları.
- ERDEN, Münire (2001). *Sınıf Yönetimi.* İstanbul: Alkım Yayınları.
- GLASSER, William (1991). *Başarısızlığın Olmadığı Oku.* (Çev.: Kıvılcım Teksöz). İstanbul: Beyaz Yayınları.

- GÜMÜŞ, İbrahim & KURT, Murat & ERMURAT, D. Güney & ÖRBAY, E. Feyet (2011). *Anne-Baba Tutumu ve Okul Başarısına Etkisi*. Ekev Akademi Dergisi, sayı: 47.
- JONES-NELSON, Richard (1982). *The Theory and Practice of Counseling Psychology-Danışma Psikolojisi Kuramları*. (Çev: Füsün Akkoyun ve diğ.). Cassel Educational Limited. Kenilworth and University Of Aston.
- KARASAR, Niyazi (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi; Kavramlar, İlkeler, Teknikler* (6. Basım). Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- KASATURA, İlhan (1991). *Okul Başarısından Hayat Başarısına*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- KÖKNEL Özcan (1981). *Aile ve Toplumda Ruh Sağlığı*. İstanbul: Hür Yayın.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2008). *Çocuk gelişimi ve Eğitimi, Erken Çocukluk Gelişiminde Temel İlkeler*. Ankara: MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi).
- MEB. *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Ankara, 2008. s.3
- MORGAN, T. Clifford (1989). *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları.
- ÖZTÜRK, Şenel (2007). *Veri Analizi El Kitabı*. (7.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- ÖZDEN, Yüksel (2004). *Sınıf Yönetimi* (4. Baskı). (Editör : Emin Karip). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- ÖZGÜVEN, İETHEM (1991). *Eğitimde Niteliğin Geliştirme Aracı Olarak Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri*. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. c.1, s.2. Eylül, 1991.
- REHBERLİK TEKULLANILAN TESTLER. Erişimtarihi, 29.08.2012, <http://www.psikoweb.com/basarisizlik-nedenleri-anketi.html>.
- ROUSSEAU, J. Jack (1961). *Emile* (Çev: H. Ziya Ülken). İstanbul: Türkiye Basım Evi.
- SANTROCK, John, W. (2011). İlk Çocuklukta Sosyal Duygusal Gelişim. (13. Basımdan çeviri). (Çeviri Editörü: Galip Yüksel). *Yaşam Boyu Gelişim*. İstanbul: Nobel Yayınları, 241-269.
- SEKMAN, Mümin (2008). *Başarı Üniversitesi*. (4. Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.
- ŞEMİN, Ruhi (1972). *Ruh Sağlığı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- ŞİŞEK, Cafer(01.04.2003).Çocuk ve Aile Eğitimi. Erişim Tarihi:30.08.2012, <http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/34-1/50-cocuk-ve-aile.html>.
- ŞİŞMAN, Mehmet (2006). *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği*. Eğitime Bakış: Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi, 3 (8), 3–14.
- TATLILIOĞLU, Kasım (1999). Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisinden Beklentiler Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- GORDON, Thomas (1996). *Etkili Anababa Eğitiminde Uygulamalar* (1.Basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık. Seri No: 80.

-
- YAVUZER, Haluk (1992). *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- YAVUZER, Haluk (1992). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- YAVUZER, Haluk (2010). *Ana – Baba Ve Çocuk. (21. Basım)*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yetenek Nedir?* Erişim Tarihi: 21.11.2012, <http://yetenek.nedir.com>.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay (1985). *Gençlik Çağı*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay (1996). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.